

Zagreb, 10.06.2015.

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Dimenzije nacionalne kulture kao odrednice poslovne klime u Hrvatskoj

ZAGREB - Hrvatsko se društvo može okarakterizirati kao zajednica koja ne pridaje veliku pozornost društvenim razlikama među pojedincima, ne smatra posebno važnim držanje distance moći, niti je fokusirano na priznavanje razlika u raspodjeli moći, autoriteta, prava i odgovornosti. Rezultat je to istraživanja "Dimenzije nacionalne kulture kao odrednice poslovne klime u Hrvatskoj", koje je danas predstavljeno na okruglom stolu u Ekonomskom institutu, Zagreb.

U Hrvatskoj također prevladava kratkoročan vremenski horizont ostvarivanja ciljeva, u sustavu društvenih vrijednosti dugoročna je orijentacija slabije izražena. U hrvatskom društvu prevladava feminitet u odnosu na maskulinitet, što implicira da se preferira odlučivanje postizanjem konsenzusa, kao i vrijednosti općeg blagostanja i solidarnosti.

- "U takvom se društvenom okruženju ljudi neće suzdržavati izreći svoje mišljenje nadređenima ili djeca oponirati roditeljima i starijima. Sudeći prema niskoj vrijednosti indeksa distance moći u Hrvatskoj, prema ovom obilježju nacionalne kulture bliži smo skandinavskim i anglosaksonskim zemljama te Njemačkoj"- naglasila je dr. sc. Jelena Budak na predavljanju istraživanja. U ovoj studiji analiziran je sustav vrijednosti hrvatskog društva prema dimenzijama nacionalne kulture kako ih definira nizozemski sociolog Geert Hofstede. Prema Hofstedeovoj metodologiji prikupljeni su anketni podaci na reprezentativnom uzorku od 1500 građana Republike Hrvatske te je istraženo pet dimenzija nacionalne kulture: distanca moći, izbjegavanje nesigurnosti, individualizam vs. kolektivism, maskulinitet vs. feminitet i vremenski horizont ciljeva.

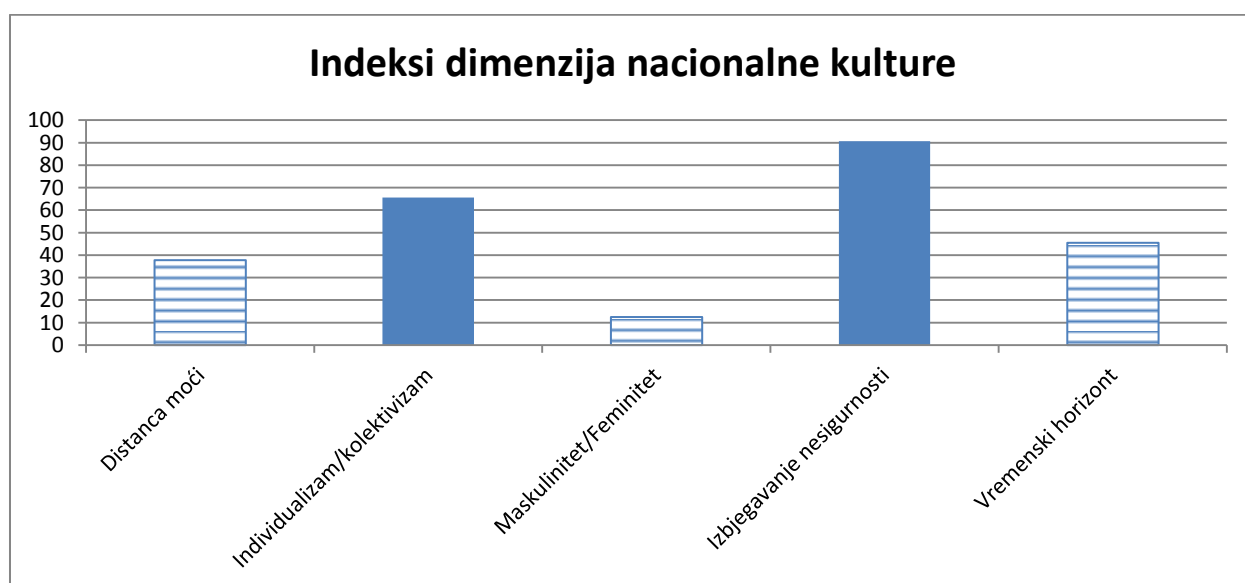
Hrvatsko je društvo u većoj mjeri sklono cijeniti individualna postignuća i napor pojedinca za razliku od kolektivnog duha i timskog rada koji se vrednuju manje. Viša razina individualizma znači da postoji orijentacija prema interesima pojedinca, dok niža razina distance moći znači da građani žele ravnomjerniju distribuciju moći u društvu.

U hrvatskom društvu prevladava feminitet u odnosu na maskulinitet, što implicira da se preferira odlučivanje postizanjem konsenzusa, kao i vrijednosti općeg blagostanja i solidarnosti. Obilježja "ženske kulture" u kombinaciji s niskom distancom moći znače da građani u većoj mjeri žele da se odgovornost delegira na izvršitelje zadataka u društvu, da se njeguje dobra komunikacija i razvijaju dobri međuljudski odnosi.

Također, izrazito je prisutna dimenzija izbjegavanja nesigurnosti, čija visoka razina ukazuje na to da u Hrvatskoj postoji strah od promjena i mala sklonost preuzimanju rizika. Manja je i spremnost prihvaćanja noviteta i promjena u organizaciji. Postoji manja želja za postignućem, što pokazuje zašto poduzetništvo nije u Hrvatskoj snažno razvijeno i zašto postoji niska razina inovacija. Istodobno, građani teže prema postavljanju odnosa koji uvode veću razinu sigurnosti, predvidivosti i transparentnosti.

Obilježja kulture u nekom društvu snažno determiniraju ponašanje pojedinca u svakodnevnom životu i radu. Stoga su odrednice kulture u društvu i na individualnoj razini važne za razumijevanje vrijednosnog sustava zaposlenika, potrošača i građana te njihovog očekivanog ponašanja. Taj je kontekst često karika koja nedostaje za uspjeh poslovnih odluka menadžera ili za formuliranje i uspješnu provedbu mjera ekonomske politike i drugih mjera nositelja javnih politika.

Sudionici okruglog stola bili su dr. sc. Drago Čengić, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu te doc. dr. sc. Najla Podrug, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

METODOLOŠKO OBJAŠNJENJE

Indeks distance moći mjeri koliko manje moćni dijelovi društva unutar svojih institucija (obitelj, škola i slično) ili institucija u zemlji (primjerice na radnom mjestu) očekuju i prihvaćaju da je moć nejednako raspodijeljena. U društvima male distance moći, ograničena je međuovisnost šefa i njemu podređenih djelatnika, stil upravljanja je manje autokratski, a u donošenju odluka preferiraju se konzultacije i postoji prostor za otvoreno iznošenje mišljenja. U takvom se okruženju djeca uče samostalnosti, eksperimentiranju i argumentiranom suprotstavljanju.

Indeks izbjegavanja nesigurnosti pokazuje u kojoj mjeri pripadnici društva osjećaju prijetnju ili strah od nepoznate situacije. Pripadnici nacija s izraženim izbjegavanjem nesigurnosti preferiraju strogo i precizno propisana pravila ponašanja u društvu, postojanje uputa i regulative za što veći dijapazon slučajeva, s ciljem smanjivanja neizvjesnosti. U takvim se društvima ljudi osjećaju ugodnije kada postoji jasna struktura kojoj pripadaju i u kojoj je okruženje dobro organizirano. Društva s nižim stupnjem izbjegavanja nesigurnosti su nešto fleksibilnija, moguće i kreativnija. Njihovi se pripadnici pouzdaju u zdrav razum pri donošenju odluka, ne tražeći da sve funkcionira po propisanim pravilima.

Indeks individualizam vs. kolektivism odražava cijeni li kultura više individualni napor pojedinca od kolektivnih napora i timskih rezultata. U kolektivističkim je društvima snaga skupine vrlo izražena i za pojedinca je najvažnija pripadnost „svojoj“ grupi koja će ga štiti i zamjeniti za lojalnost.

Indeks maskulinitet vs. feminitet ukazuje na razinu nepopustljivosti u društvu tj. skromnosti i sklonosti dogovoru. Maskulinitet je svojstven društvima u kojima je emocionalna uloga muškaraca i žena strogo odvojena i nepopustljivo „muško“ ponašanje više cijenjeno od mekanog pristupa. Poželjno umjereno ponašanje, konsenzus u odlučivanju, prepoznavanje mekih vrijednosti i popustljivost smatraju se odlikama feminiteta u društvu. U društvima gdje prevladava feminitet (poput skandinavskih zemalja), izabire se blagostanje i opće dobro. U društvima u kojima prevladava maskulinitet, najviše se vrednuju uspješnost i ostvareni rezultati.

Indeks vremenskog horizonta ciljeva mjeri važnost postavljenih ciljeva u društvu. Preferira li se ostvarenje kratkoročnih ciljeva i s njima povezanih vrijednosti, radi se o društvu s kratkoročnim horizontom. U suprotnom, pridavanje važnosti upornosti, dugoročnim ciljevima poput obrazovanja ili štednje i naglašavanje rezultata koji će se ostvariti u budućnosti, obilježja su društava s dugoročnim vremenskim horizontom.